

Beste leden,

Op **dinsdag 8 november** vindt de 289ste lezing plaats, getiteld:

Power landscapes in Gelderland, 1600 - 1800

In 1978 verscheen het inmiddels beroemde werk *'Life in the English country house'* van architectuurhistoricus Mark Girouard, waarin hij beargumenteert dat om het ontwerp en de inrichting van landhuizen te begrijpen, men eerst moet onderzoeken wie de eigenaren waren en op welke wijze zij hun landhuis gebruikten. Het waren, volgens Girouard, zeker niet simpelweg grote huizen buiten de stad waar rijke mensen woonden: 'Essentially they were power houses – houses of a ruling class'. Dit zagen we ook in de oktoberlezing van Martin van den Broeke. Deze lezing gaan we de diepte in. Het is namelijk interessant om te zien of we hetzelfde kunnen waarnemen bij de tuinen en parken die de landhuizen omgeven.

Net zomin dat de landhuizen simpelweg het resultaat zijn van architectonische principes en de penstreken van een architect, zijn de omliggende 'pleziertuinen' niet alleen door tuinarchitecten geschapen maar ook door de families die deze landschappen gebruikten en koesterden. Het gecreëerde landschap rondom paleis Het Loo kan men zeker zien als een *power landscape*, om aan te sluiten op de terminologie van Girouard. Door de aanleg van koningswegen en de creatie en verfraaiing van jachtsloten (zoals Coldenhove, Hof te Dieren en Heukelum) beperkte dit power landscape zich niet tot Het Loo, maar strekte zich over vrijwel de hele Veluwe uit. Ook de tuinen en parken van adellijke landgoederen als Rosendaal en Middachten werden rond 1700 gebruikt om macht, kennis en status te etaleren. Tegelijkertijd ontstonden rondom Arnhem nieuwe buitenplaatsen, gesticht door regenten: Zypendaal, Warnsborn, Klarenbeek, Lichtenbeek en vele andere. Deze buitenplaatsen waren kleiner dan de adellijke landgoederen, maar was er toch sprake van het etaleren van stedelijke macht?

Aan de hand van de regentenfamilie Brantsen zal dit onderzocht worden. Bij de bestudering van het gecreëerde landschap wordt nadrukkelijk de betekenis van opdrachtgevers belicht binnen hun politieke, sociale en maatschappelijke context.

Landgoed Rhederoord, eigendom van familie Brantsen. Detail uit de kaart van 'den Onsaligen Bos, Essop en den Rouwenberg toestendig aan zijne Doorluchtige Hoogheid den Heer Prince van Orange & Nassau' door P. van Dieren, 1774. Bron: Particuliere Collectie Landgoed Middachten.

Dr. Elyze Storms-Smeets (1975) studeerde sociale geografie in Utrecht en Durham (U.K.). Ze promoveerde aan de University of Leeds op het onderwerp '*Landscape and society in Twente and Utrecht; a historical geography of Dutch country estates, c. 1750-1950*'. Elyze is werkzaam bij het Gelders Genootschap, Arnhem, als adviseur cultuurhistorie en consulent buitenplaatsen en landgoederen. Sinds 2012 is ze tevens universitair docent Historische Buitenplaatsen en Landgoederen aan Rijksuniversiteit Groningen. Als redacteur is ze betrokken bij Virtus, Jaarboek voor Adelsgeschiedenis en bij de Stichting Kastelenstudies Nederland.

Locatie: De Kargadoor, Oudegracht 36, Utrecht
Datum: Dinsdag 8 november 2016
Tijd: 20:00 uur